

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

TRYGGHETSÅTGÄRDER

FÖR JÖNKÖPINGS KÄRNA

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 23 JUNI 2010

Inom ramen för Stadsbyggnadsvision 2.0
www.jonkoping.se/stadsbyggnadsvisionen

STYRGRUPP.

Josephine Nellerup.....Stadskontoret
Gert Kwick.....Funktionen för trygghet och säkerhet
Jenny Larsson.....Stadsbyggnadskontoret
Kristin Nilsdotter-Isaksson.....Stadskontoret

PROJEKTANSVARIG.

Gert Kwick.....Funktionen för trygghet och säkerhet

ARBETSGRUPP.

Jenny Larsson.....Stadsbyggnadskontoret, *delprojektledare för de fysiska åtgärderna*
Fredric Jonsson.....Funktionen för trygghet och säkerhet
Peder Björklund.....Skol- och barnomsorgsförvaltningen
Christina Caiberth.....Socialförvaltningen
Mats Rosenqvist.....Polismyndigheten Jönköpings län
Lilian Lago.....Fritid Jönköping
Mats Rosbring.....Tekniska kontoret
Christer Sjöberg.....Polisstyrelsen

KONSULT.

CREACON arkitekter Jönköping
Håkan Albeman, Arkitekt SAR/MSA
Saskia Jäckel, Arkitekt MSA

GRAFISK FORMGIVNING.

Åsa Nylander.....Stadskontoret

FOTON OCH ILLUSTRATIONER.

Smålandsbilder
Creacon

BILAGOR.

”Trygghetsanalys av stadens fysiska miljö”

LITTERATUR.

NTU – Nationella trygghetsundersökningen
Handlingsplan för samverkan polis – kommun

INNEHÅLL.

STADSBYGGNADSVISIONEN.	4
BAKGRUND & SYFTE.	6
BETEENDEPÅVERKAN FÖR ÖKAD TRYGGHET.	12
FYSISKA ÅTGÄRDER FÖR ÖKAD TRYGGHET.	16
LÅNGSIKTIGA ÅTGÄRDER FÖR ÖKAD TRYGGHET.	26
RIKTLINJER FÖR BYGGANDET AV DEN FRAMTIDA STADEN.	29
TIDSPLAN FÖR TRYGGHETSÅTGÄRDERNA.	30

STADSBYGGNADSVISION 2.0

EN STAD MED LIV OCH INNEHÅLL

BLIR ROLIG ATT VISTAS I.

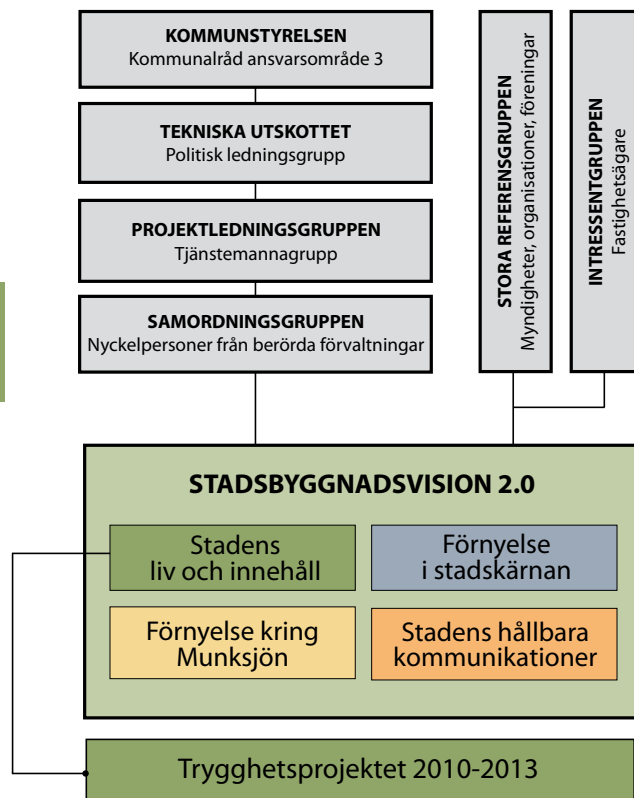
Stadsbyggnadsvision 2.0 behandlar en rad olika aspekter av Jönköpings fortsatta stadsutveckling utifrån ett helhetsperspektiv. Visionen omfattar hela området runt Munksjön mellan Vättern och E4 – kallat Kärnan, och formar utvecklingen under kommande årtionden. De olika delarna handlar inte bara om den fysiska miljön, med nya bostäder och arbetsplatser, utan också om dess skötsel, tillgänglighet och stadens liv och innehåll. Många olika aktörer är berörda och blir viktiga samarbetspartners i det fortsatta arbetet. Detta för att vi tillsammans ska lyckas genomföra olika åtgärder som främjar en gynnsam utveckling för Jönköping.

Bärande idéer

- Kärnan ska ha en långsiktigt hållbar stadsutveckling: socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Barnperspektivet och god tillgänglighet ska särskilt beaktas
- Kärnan ska utvecklas med en attraktiv stadsbebyggelse som innehåller både bostäder, service och arbetsplatser
- För att Kärnan ska få maximal attraktivitet krävs ett samspel mellan innehållet i dess södra del och stadskärnan samt med övriga stadsdelar i kommunen och med omlandet
- Stadens liv och innehåll ska präglas av kreativitet, öppenhet och tolerans
- Stadsstrukturen ska utformas med en skala som ger attraktiva, trygga och upplevelserika platser och stråk samt ge plats för rekreation och grönska
- En urban stadsstruktur som ger förutsättningar för hållbara kommunikationer ska utformas

Bärande idéer för stadskärnan

- Stadskärnan ska vara socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar
- Stadskärnan ska vara den självklara mötesplatsen och "vardagsrummet" för alla människor oavsett kön, ålder eller ursprung. Den ska vara trygg och säker att vistas i under alla tider på dygnet
- Stadskärnan ska ha en mångfald i fråga om boende, arbetsplatser, utbildning, kultur, handel, nöjen och andra verksamheter
- Stadskärnan ska ha en hög kvalitet på arkitektur och utformning av de offentliga rummen
- Stadskärnan ska ha en god tillgänglighet för alla
- Stadskärnan ska ge långsiktigt hållbara och lönsamma förutsättningar för utveckling och drift av olika verksamheter

BAKGRUND OCH SYFTE.

Jönköping är sjöarnas stad. Våra omgivningar kännetecknar vår stad på många sätt, sjöarna – särskilt den storslagna Vättern, den kuperade terrängen, utblickarna och vyerna. För att utvecklas behöver vi ta tillvara stadens unika värden och tillgångar som redan finns idag, både fysiskt, socialt och kulturellt. Jönköping ska uppfattas som en storstad, vad gäller utbud som idrott, mötesplatser, kultur, föreningsliv, handel och kommunikationer, men med en småskalighet som ger invånare och besökare känslan av trygghet och delaktighet. För att bli "Skandinaviens mest attraktiva stadskärna i vår storlek" behöver vi också bli mer öppna och toleranta mot nya företeelser och idéer.

Vad är trygghet?

Känslan av trygghet – att kunna, vilja och våga vistas och röra sig fritt i staden under dygnets alla timmar – är av stor betydelse för stadens attraktionskraft och utveckling. Trygghet upplevs olika av olika grupper och individer, vilket behöver beaktas. Genom att möta varandra med tolerans och respekt skapas också en trygghet. Närvaro av människor i stadsmiljön är av betydelse för tryggheten.

En tät stadsstruktur med korta kvarter ökar förutsättningarna. För att få människor att vistas i staden under dygnets alla timmar oavsett årstid behöver olika verksamheter och funktioner i staden blandas mer. Utökade öppettider innebär ökade förutsättningar för närvaro och rörelse i staden över dygnet. Det behövs också alternativa färdvägar och transportsätt till olika målpunkter i staden – inte minst säkra skolvägar – liksom attraktiva miljöer utmed stråken. Belysningen är viktig och ska utformas så att miljöerna känns trygga att vistas i.

Enligt Nationella trygghetsundersökningen (NTU) år 2009 är majoriteten trygg men orolig över brottsligheten i samhället. Undersökningen visar att den svenska befolkningen (16–79 år) huvudsakligen är ett tryggt folk som i liten utsträckning oroar sig för att utsättas för olika typer av brott. De två grupper som uppger otrygghet och oro i störst utsträckning är kvinnor och utrikes födda personer. Otryggheten har också större konsekvenser för dessa grupper, som i högre utsträckning väljer att anpassa sitt beteende efter sin otrygghet genom att välja en annan väg eller att avstå från en aktivitet. De upplever också i högre grad att deras livskvalitet påverkas av otrygghet och oro för brott. Även ålder är en viktig faktor i sammanhanget. En vanlig föreställning är att de äldsta är mest oroliga och otrygga i samhället. Det stämmer till viss del – de äldsta uppger i störst utsträckning att de inte alls går ut på grund av otrygghet. Men det är de unga vuxna (20–34 år) som oftast uppger att de känner sig otrygga när de vistas ute. Det är också de yngre som mest oroar sig för att utsättas för våldsbrott, medan de äldsta oroar sig minst. Personer som bor i villa i en liten stad eller på landsbygden är mindre otrygga ute sena kvällar, mindre oroliga att utsättas för brott och upplever i lägre grad att otryggheten får några konsekvenser för beteendet eller påverkan på livskvaliteten. Boende i flerbildshus i större städer uppger oro och otrygghet i ungefär dubbelt så stor utsträckning. Alla erfarenheter av utsatthet för brott – såväl direkta som indirekta – är förenade med högre grader av otrygghet. I synnerhet egen utsatthet för integritetskränkande brott,

som misshandel, hot och bostadsinbrott, korresponderar med högre otrygghet än bland dem som inte utsatts. Men också indirekta erfarenheter, exempelvis att bevittna våld, samvarierar med större otrygghet. Även uppfattningen att brottsligheten ökat kraftigt de senaste tre åren, samt ett lågt förtroende för rättsväsendet, sammanfaller med större andelar otrygga.

Trygghetsprojektet

I de bärande idéerna för stadsbyggnadsvisionen ska Jönköping utvecklas mot tolerans, öppenhet och kreativitet. En attraktiv stad är viktigt för ekonomiska och sociala utvecklingsfaktorer. En stadskärna med liv och innehåll får människor att vilja flytta och etablera sig i kärnan. Stads-kärnans funktion har också förändrats under årtionden, från att främst ha ombesörjt människors näring till att bli en plats för konsumtion, rekreation och hem. Denna utveckling är enligt ekonomen Edward L. Glaeser avgörande att följa, om en stad och region ska undvika stagnation.

I denna nya roll som staden behöver anpassa sig till blir en levande stadskärna betydelsefull, både på dagen och under kvällen/natten. Det är av stor vikt att människor känner sig trygga och säkra i stadsmiljön och vågar komma ut och ta aktiv del i stadslivet. Med utgångspunkt i att våga, vilja röra sig i Kärnan ska detta trygghetsprojekt genomföras, utformat för att öka trygghetskänslan i Kärnan och skapa största möjliga rörelsefrihet åt alla i det offentliga rummet med fokus på en levande och vital kärna.

Utredningar och erfarenheter pekar på en del paradoxala saker vad det gäller upplevelser av en trygg stadsmiljö. Som nämdes tidigare är en stadsmiljö som upplevs trygg befolkad och väl upplyst på kvällen, omsorgsfullt formad och vårdad. Detta är kvaliteter som kännetecknar de centrala stråken i Jönköping med bostäder, butiker och nöjesliv. Trots detta visar polisens statistik att det är här som flest våldsbrott sker. Dessa är ofta relaterade till nöjes- och krogliv och statistiken visar att det vanligaste offret för våld utomhus är en yngre man men det är kvinnor

som är mest otrygga. Av detta lär vi oss att man får skilja på brottsstatistisk och upplevd trygghet. Det våld som förekommer kvälls- och natttid i samband med nöjes- och restaurangliv är svårt att påverka genom förändringar i stadsmiljön, däremot går känslan av trygghet att förändra genom förbättringar av den fysiska miljön. Att stadsmiljön upplevs som trygg är naturligtvis av stor vikt för ett öppet och demokratiskt samhälle vilket nämns i arbetets målsättning. Det finns också fog för att provocerat och sexuellt våld sker på platser utan insyn i stadskärnans periferi. De allra flesta känslor av otrygghet är kopplade till upplevelsen av stadsmiljön i mörker. På våra nordliga breddgrader inträffar detta vintertid mellan kl 16.00–8.00, alltså under större delen av dygnet. Arbetet i analysen av den fysiska miljön i Kärnan i Jönköping inriktar sig därför i stora delar på upplevelsen av stadsmiljön kvällstid. Analysen fokuserar på viktiga platser och stråk men det är naturligtvis viktigt att alla bebyggda miljöer är trygga då man måste kunna nå fram till bebyggelsens entréer på ett tryggt sätt.

Handlingsplan för samverkan mellan polis – kommun

Trygghetsåtgärder för Jönköpings Kärna är kopplad till handlingsplanen för samverkan mellan polis – kommun.

I januar i 2008 presenterade Rikspolisstyrelsen en handlingsplan kallad Samverkan polis och kommun – för en lokalt förankrad polisverksamhet i hela landet. Handlingsplanen är beslutad av Rikspolischefen och ska användas som stöd för att den lokala polisverksamheten långsiktigt ska kunna utvecklas i landets samtliga kommuner. Detta ska ske genom att en gemensam lokal problembild tillskapas, i syfte att stödja ett effektivare gemensamt arbete för ökad trygghet och minskad brottslighet. I april 2009 träffades en överenskommelse mellan Jönköpings kommun och Polismyndigheten i Jönköpings län om sådant samarbete.

Sveriges kommuner och landstings (SKL) öppna jämförelser av trygghet och säkerhet visar att stöld och tillgreppsbrotten är fler än i jämförbara kommuner och fler än vad kommunen borde ha utifrån de lokala förhållandena. Stölder av gods, bostadsinbrott och airbagsstölder har ökat de senaste åren i kommunen. Delar av stöldverksamheten är organiserad. Samma rapport visar att våldsbrotten är

färre än i jämförbara kommuner och att de är färre än vad som borde vara fallet med hänsyn till lokala förhållanden. Nationella studier visar att anmälda våldsbrott i nära relation, främst mot kvinnor, är kraftigt underrepresenterade i statistiken. Skadegörelsebrotten kostar samhället många miljoner varje år. Enbart för kommunen uppgår kostnaderna till flera miljoner. I en tid av satsning på stadsmiljön är det viktigt att den fysiska utformningen inte präglas av klotter och skadegörelse. Det viktigt för den upplevda tryggheten med god belysning och en hel och ren miljö. Arbetet med att förhindra rekrytering av unga till kriminalitet har varit ett av Lokala brottsförebyggande rådets (LBRÅ) viktigaste områden. Omvärldsanalys visar att gängbildning och gängproblematik har kommit i fokus i vissa andra kommuner i Sverige. Därför har arbetet bland barn och unga för en minskad kriminalitet en viktig del i handlingsplanen.

Geografiska analyser av brottsligheten i kommunen visar att våldsbrotten i den offentliga miljön är starkt koncentrerad till krogkvarteren i centrum. Skadegörelsebrotten sker över hela kommunen, ofta på eller i närheten av skolor. För bostadsinbrotten finns olika områden som i omgångar är drabbade av sk inbrottsvågor. De prioriterade områdena i handlingsplanen är:

- 1 Arbete för trygghet i offentlig miljö
- 2 Arbeta mot skadegörelse, klotter och anlagd brand
- 3 Motverka ungdomskriminalitet
- 4 Motverka organiserad brottslighet
- 5 Motverka våld i relation

Nulägesbeskrivning

Mot bakgrund av de överfall och ofredanden som skett mot kvinnor i centrala Jönköping under 2008 ökar upplevelsen av otrygghet och otillgänglighet i staden, särskilt nattetid. Många kvinnor beskriver att de känner sig otrygga i det offentliga rummet. En stor branschkedja etablerad i Jönköping berättar att försäljningen av över-

”Fri från oroande eller hotande inslag om företeelse som utgör en del av människans omgivning”

NATIONALENCYKLOPEDINS DEFINITION AV TRYGGHET

fallsalarm har ökat med 866 procent i jan 2009 mot samma månad 2008. Denna tydliga markör på otrygghet måste tas på stort allvar och är en aspekt som måste ses över, både i de befintliga stadsdelarna men också vid planering av bebyggelse och gång- och cykelstråk.

En enkätundersökning med tvåhundra respondenter utfördes i juni 2009 där bland annat en fråga om trygghetsupplevelsen fanns med. 81% svarade att de känner sig trygga i Jönköping, vilket är en mycket positiv siffra. Av dem som svarat att de inte känner sig trygga är en klar majoritet unga kvinnor i åldrarna 15-25 år. Många har svarat att de känner sig otrygga på kvällen och när de läser i tidningar om vad som händer. De svarande är i första hand rädda för alkoholister och våldtäktsmän och man känner sig mest otrygg i områdena kring Juneporten och Västra Centrum samt på Öxnehaga, varav de två förstnämnda områdena är aktuella för detta projekt.

I Jönköping Citys undersökning från 2009 svarar 400 personer i åldrarna 18-75 på vad de tycker om stadskärnan. Trygghetsupplevelsen nattetid får ett värde under medel, medan trygghetsupplevelsen dagtid får ett högt värde. Det återfinns kommentarer om att Jönköpings centrala delar av många svarande upplevs otryggt och osäkert nattetid med stök, nedskräpning och bråk.

I undersökningen Ung Livsstil som är beställd av Fritid Jönköping och gjord på uppdrag av kommunens samverkansgrupp för barn och ungdom (SBU) undersöks levnadsvanor hos barn och unga. 19,5 % av studiens 2236 högstadies- och gymnasieungdomar svarar att de ganska ofta eller alltid är rädda att befinna sig i Jönköpings centrum helgkvällar efter klockan 19. Av flickorna känner sig 28% alltid eller ganska ofta rädda i Jönköpings centrum. Samma siffra för pojkar är 11,5%.

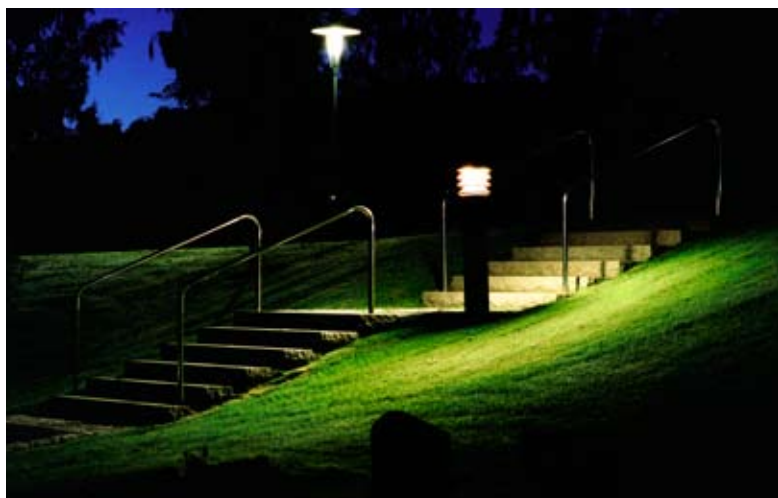
Nattvandringar av Röda korset

Samarbetet mellan Röda korset och Trygghetsprojektet startades officiellt i samband med den presskonferens som skedde i Rådhuset den 25/1 2010. Projektet uppmärksam-

mades på ett tydligt sätt, bl a genom reportage i olika TV-och radiokanaler, samt i dagspress. Information spreds också på olika sätt till andra samhällsfunktioner, tex. SOS Alarm, polisen, räddningstjänsten, ambulans samt socialtjänstens fältgrupp. Det delades också ut ett stort antal informationsbroschyrer och visitkort. Den första nattvandringen ägde rum helgen 29-30/1.

Ett flertal utbildningar och informationer har kontinuerligt ägt rum. Socialtjänstens fältgrupp har besökts, liksom även polisen. Vidare har ett antal interna utbildningar genomförts inom Röda Korset. Polisen har en utbildning i självförsvar/verbal konflikthantering inplanerad. Röda korset kommer även att träffa de som arbetar med ”Trygga Resor. I denna grupp ingår bl a Länstrafiken, Arriva samt Polisen.

Samtliga omhändertaganden och ingripanden dokumenteras på åtgärds kort. Dessa används som underlag när rapporter och underlag sammanställs. Dessa skickas vidare både internt och externt, med syftet att en uppföljning ska kunna ske. I skrivande stund har 59 åtgärds kort har skrivits under åtta tillfällen, där följande kan utläsas: 23 personer har överlämnats till Polis, samtliga av dessa var över 18 år. Inga personer har behövt överlämnas till ambulans. Troligtvis så beror detta på att nattvandrarerna

har färdigbehandlat ett antal personer på plats. Ingen person har överlämnats till socialtjänstens fältare eller socialjour. Avstämning har däremot skett med dessa vid några tillfällen. Åtta personer har lämnats över till nära anhörig, samtliga var över 18 år. 28 personer har färdigbehandlats på plats av Röda Korsets personal, och har alltså inte behövt söka annan vård, eller behövt lämnas över till annan aktör. Av de omhändertagna personerna är 46 män och 13 kvinnor, de allra flesta i ålderskategorin 18-35 år. Två personer har varit under 18 år, dessa har biståtts med medmänskligt stöd och samtal. Totalt så har nattvandrararna varit ute och arbetat under 212,5 timmar. Detta innefattar

aktiv tid. Ytterligare tid har lagts på förberedelser och efterarbete. Nattvandrararna är också behjälpliga med att göra observationer och iakttagelser i stadsmiljön. Avsikten är att kunna förse kommunen, polisen, räddningstjänsten mfl. med förslag på olika förbättringsåtgärder. I förlängningen så kan detta leda till en tryggare stadsmiljö och minskad skadegörelse.

CEMR

Jönköpings kommun har även genom undertecknandet av CEMR deklarationen, europeisk deklaration om jämställdhet på lokal och regional nivå, tagit ställning för att jämställdhetsprincipen skall gälla och att inom sina områden fullgöra sina åtaganden enligt deklarationen. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande rättighet för alla och ett omistligt värde i en demokrati. Varje år ska kommunens alla förvaltningar göra en handlingsplan för hur åtgärder mot ökad jämställdhet ska genomföras. Trygghetsprojektet kommer att vara en viktig del i detta.

Boverket

Boverket anser att det är viktigt att stärka tryggheten i tätortsmiljö ur ett jämställdhetsperspektiv. Åtgärder för att nå detta kan vara strategiska eller metodutvecklande åtgärder samt fysiska åtgärder. Boverket och länsstyrelserna har beviljat 34 miljoner kronor till 134 projekt för planerings- och genomförande insatser. Jönköpings kommun har fått bidrag för detta via Trygghetsprojektet för att genomföra utredningar, föreläsningar och fysiska åtgärder.

Syfte och mål

Syftet med projektet är att öka trygghetskänslan i Kärnan. Att beakta olika grupper och individers perspektiv på trygghet för att staden ska upplevas tillgänglig och trygg för alla.

Att jämställdhetsperspektivet blir uppmärksammat så att såväl ny som befintlig bebyggelse byggs eller åtgärdas utifrån trygghetsfaktorer som stärker alla människors upplevelse av säkerhet.

Målet är att få människor att vilja och våga vistas utomhus i området under dygnets alla timmar. En viktig del är bl a att öka aktiviteten i området. På så sätt höjs även stadens attraktivitet.

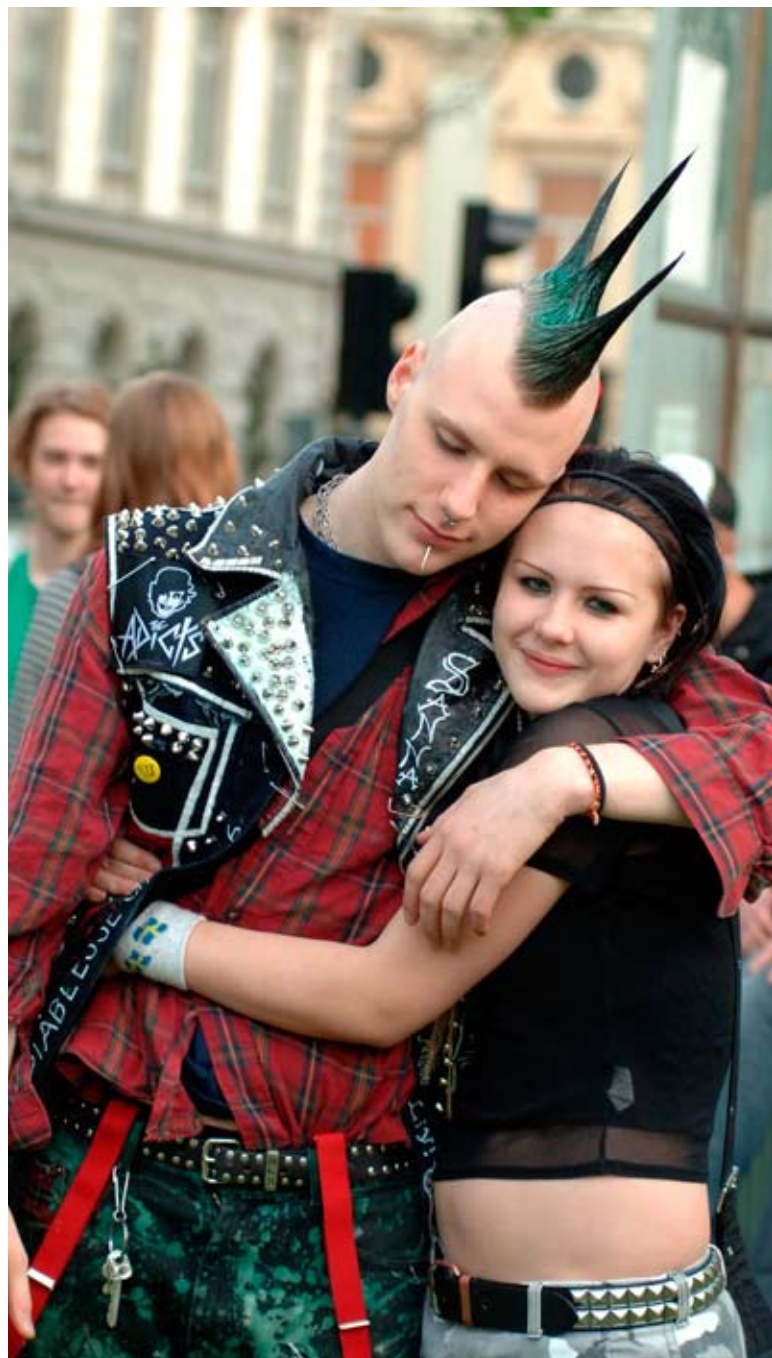
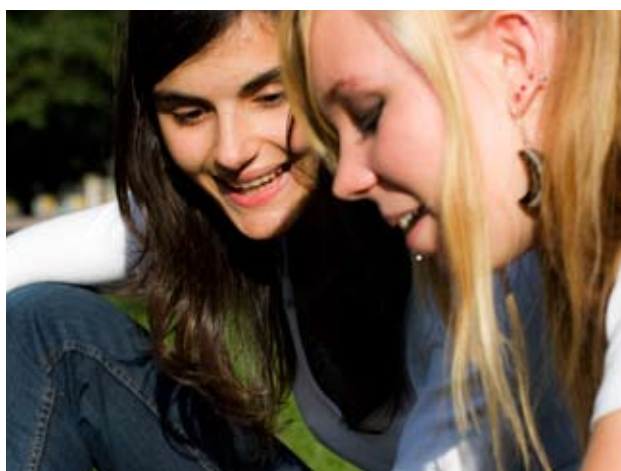
Viktiga frågeställningar

Kvinnors, barn och ungdomars rätt till det offentliga rummet är av särskild vikt att arbeta för. Hur kan trygghetsupplevelsen i den befintliga fysiska miljön stärkas och vilka förbättringsåtgärder kan vi göra idag? Vad ska vi tänka på när vi bygger ny stad och nya stråk i området runt Munksjön? Hur utformar vi den fysiska miljön på bästa tänkbara sätt för att få människor att känna sig trygga i staden under dygnets alla timmar? Hur förankrar man människors känsla av delaktighet och ansvar för sin stad?

Arbetsätt

Lokala brottsförebyggande rådet verkar som arbetsgrupp i nära samarbete med en rad externa kontakter som Jönköping City AB, Jönköpings länstrafik, fastighetsägare och de övriga grupperna som arbetar med att genomföra Stadsbyggnadsvision 2.0. Arbetsgruppen har utformat åtgärdsprogrammet utefter de ovan beskrivna förutsättningarna.

Arbetsgruppen kommer att initiera och följa upp det praktiska arbetet samt ha de uppföljande kontakterna med de olika målgrupperna. Projektarbetet leds av Jönköpings kommuns säkerhetssamordnare som rapporterar till samhällsbyggnadsstrategen, stadsbyggnadsvisionens ledningsgrupp och tekniska utskottet.

BETEENDEPÅVERKAN

FÖR ÖKAD TRYGGHET.

Trygghetsprojektets målsättning är att alla invånare ska våga vistas i stadskärnan, oavsett tid på dygnet. Som det ser ut idag, så är det en relativt blandad åldersstruktur som befinner sig i kärnan under dagtid. Kvällstid så ändras detta förhållande, medelåldern sjunker och inslaget av ungdomar ökar kraftigt. Detta märks särskilt tydligt i samband med veckosluten, dvs fredag kväll-söndag morgon, och i samband med större helger. Då skiftar centrum delvis ansikte och invånarna möts av en miljö där bråk, ökad alkoholkonsumtion, skadegörelse mm. bidrar till en miljö, som av vissa upplevs som otrygg. Olika aktörer arbetar aktivt i denna miljö, i syfte att skapa ordning och sprida trygghet.

Exempel på sådana aktörer är polis, ordningsvakter samt Röda Korset. Erfarenheten visar också att vuxna som rör sig i denna miljö bland ungdomar har en klart lugnande inverkan. Inslaget av vuxna är dock generellt sett inte stort under kvälls/natttid i de centrala delarna av staden. Ett klart uttalat mål är därför att öka närvaron av andelen vuxna personer i stadskärnan. En väg att arbeta med detta, är att på ett sakligt sätt informera om vad som händer i staden, var ev. brott sker, samt vilka som drabbas. Många skapar sig idag denna bild genom att ta del av vad massmedia rapporterar om, och det är inte alltid detta stämmer överens med verkligheten. Massmedias ansvar vid nyhetsrapportering är därför en angelägen fråga att ta upp.

Trygghetsprojektet arbetar även med frågor gällande hot, och då framförallt hot som framförs via internet. Detta beteende är ett växande problem och att informera ungdomar hur de ska bete sig när de kommunicerar på internet är därför en angelägen fråga. Trygghetsprojektet ska kopplas till tidigare nämnd handlingsplan mellan Polis-Jönköpings kommun. Framförallt när det gäller trygghet i offentlig miljö, arbete mot skadegörelse, klotter och anlagd brand samt motverka ungdomskriminalitet.

Åtgärder för beteendepåverkan

- Attitydsfrågor kring ungdomsvåld
- Massmedias ansvar vid nyhetsrapportering
- Hot och våld på internet
- Möten med olika aktörer
- Trygghetsvandringar
- Nattvandringar
- Trygghet i det offentliga rummet
- Mäns våld mot kvinnor
- Åtgärder mot klotter

ATTITYDSFRÅGOR KRING UNGDOMSVÅLD

När det gäller ungdomsbrottslighet i allmänhet, så får polisen in en hel del anmälningar där gärningsmannen är i åldrarna 14-16 år. Brottbenägenheten ökar också bland flickor. Det vanligast förekommande brottet i denna åldersgrupp är snatteri. Även skadegörelsebrott är relativt vanligt. Något som tycks öka, är brott som sker via internet, exempelvis olaga hot. En del av dessa hot leder till fysiska konfrontationer i centrum, vilket på sikt kan påverka invånarnas känsla av trygghet.

Därför ska ett attitydsarbete ske kring ungdomsvåld och jämställdhet. Målgruppen är ungdomar i åldrarna 13-20 år. Attitydsarbetet sker främst genom belysande teaterföreställningar med efterföljande diskussioner. För att detta arbete ska ge önskvärt resultat, så är det nödvändigt att skolorna är engagerade. Skolans personal kommer att stötas och uppmanas att arbeta parallellt med dessa frågor, genom exempelvis värderingsövningar, gruppdiskussioner samt temadagar kring våldsförhållanden.

Föreställningen heter "Som glöd under snö" och belyser bl a frågorna: Vem är offer? Är våld och aggressivitet en del av mansrollen? Föds våld ur makt eller vanmakt?

Målsättningen med attitydsarbetet är att det på sikt ska påverka ungdomars beteende och att detta i sin tur ska generera ett lugnare och tryggare centrum.

Tidplan & ansvar:

Teaterföreläsningar kring temat våld och våldets orsaker kommer att visas för elever i åk 8 under projektiden.

Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren, tillsammans med Skol- och barnomsorgsförvaltningen. Målsättningen är att Skol- och barnomsorgsförvaltningen ska arbeta vidare med attitydsfrågor kring ungdomsvåld efter Trygghetsprojektets slut.

MASSMEDIAS ANSVAR VID NYHETSRAPPORTERING

Massmedia påverkar hur invånarna uppfattar staden och hur trygg den är. Det är därför viktigt att arbeta aktivt med massmedias roll: "Vilket ansvar har massmedia vid rapportering av våldssituationer?", "Hur påverkas vi av medias rapportering?", "Hur ska jag kritiskt granska en nyhet?" osv. Även inom detta område så kommer föreläsare att anlitas, bl a Simon Lindgren, som är verksam vid Umeå Universitet. Frågeställningarna kommer sedan att diskuteras vidare i mindre grupper på respektive skola.

Målgrupp är ungdomar i gymnasieåldern samt vuxna. Föreläsningarna kommer att genomföras inom stadsbyggnadsvisionens Jönköping Open-program 2010. Syftet med föreläsningarna är att få åhörarna att lära sig att kritiskt granska nyheter och information, och med detta som grund bilda sig en realistisk bild av vad som händer och sker i bl a stadskärnan.

Tidplan & ansvar:

Två föreläsningar med efterföljande diskussion planeras till hösten 2010 (inom Jönköping Open). Till våren 2011 planeras en föreläsning och diskussion/workshop. Fortsätter sedan under projektiden.

Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren tillsammans med Skol- och barnomsorgsförvaltningen. Målsättningen är att Skol- och barnomsorgsförvaltningen ska arbeta vidare med frågan efter Trygghetsprojektets slut.

HOT OCH VÅLD PÅ INTERNET

”Nätmobbing” är i dag ett växande problem och många ungdomar har idag inte någon större insikt i vilka faror som finns på nätet. Ämnen som ”Hot och våld på internet”, samt ”Vett och etikett på internet” är därför också viktiga att arbeta med inom Trygghetsprojektet. Ämnet är även angeläget att arbeta med sett ur ett jämställdhetsperspektiv. Andelen unga kvinnor som hotas och trakasseras av män på internet har ökat under de senaste åren. Målsättningen är att på ett pedagogiskt bra sätt lära ungdomar hur de ska bete sig när de kommunicerar på internet. Om detta uppnås så kommer förhoppningsvis även deras agerande när de befinner sig i stadskärnan att påverkas i positiv riktning. I detta arbete kommer lämpliga föreläsare att anlitas.

Tidplan & ansvar:

Två föreläsningar med efterföljande diskussion planeras till hösten 2010 (inom Jönköping Open). Dessutom planeras ytterligare en föreläsning till våren 2011. Löper sedan vidare under hela projektiden. Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren tillsammans med Skol- och barnomsorgsförvaltningen. Målsättningen är att Skol- och barnomsorgsförvaltningen ska arbeta vidare med frågan efter Trygghetsprojektets slut.

MÖTEN MED OLIKA AKTÖRER

Dialog med många berörda aktörer är viktigt för att få en helhetssyn och samverkan kring trygghetsfrågorna i staden. Möten med aktörer för olika målgrupper har och kommer kontinuerligt att genomföras under arbetets gång. Avsikten med dessa möten är att fånga upp olika aktörers syn på trygghet. Det kan tex. gälla olika kvinnogrupper, Kvinnojouren, barn-och ungdomsgrupper, handikapporganisationer mm. Syftet med mötena är att de ska generera konkreta ideer, tips och lösningar som på lämpligt sätt kan vidarebefordras till aktörer som arbetar med trygghets- och säkerhetsfrågor.

Tidplan & ansvar:

Olika möten kommer att ske kontinuerligt under Trygghetsprojektets genomförande 2010-2012. Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren som kommer att bjuda in berörda personer/grupper till samtal.

TRYGGHETSVANDRINGAR

Trygghetsvandringar har genomförts med olika målgrupper. Nya vandringar med tillkommande målgrupper kommer att genomföras under projektiden. Syftet är att få ta del av olika grupper syn på trygghet och säkerhet. Synpunkterna sammanställs därefter och delges berörda förvaltning.

Tidplan & ansvar:

Trygghetsvandringar kommer att ske kontinuerligt under Trygghetsprojektets genomförande 2010-2012. Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren tillsammans med Lokala Brottsförebyggande Rådet.

NATTVANDRINGAR

Röda Korset i Jönköping genomför med stöd från stadsbyggnadsvisionen under perioden 2010-2012, ett projekt där syftet bl a är att öka trygghetskänslan i stadskärnan. Nattvandring med uniformerad personal sker i första hand i samband med lönehelger. Huvudaktörer är Jönköpings Kommun och Röda Korset. Nattvandringarna följs upp, bl a med hjälp av uppdragsrapporter till kommunens säkerhetssamordnare som redovisas för stadsbyggnadsvisionens ledningsgrupp och lokala brottsförebyggande rådet.

Tidplan & ansvar:

Nattvandringarna sker i steg ett under 2010-2011. Därefter sker en utvärdering och vid positivt resultat fortlöper nattvandringarna t.o.m. 2012. Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren tillsammans med Röda korset.

TRYGGHET I DET OFFENTLIGA RUMMET

Föreläsningar planeras, där stadsplanerare, mark-och fastighetsägare, exploatörer, entreprenörer, konsulter mfl. uppmuntras att tänka på trygghetsaspekten vid all planering och byggande av offentliga miljöer. Här är jämställdhetsperspektivet en viktig del.

Tidplan & ansvar:

Två föreläsningar per år under projekttidens gång, bl a i samband med Jönköping Open.

Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren tillsammans med samhällsbyggnadsstrategen.

MÄNS VÅLD MOT KVINNOR

En annan angelägen fråga är mäns våld mot kvinnor samt hur rättsväsendet arbetar med dessa frågor. Målsättningen är att genom fokusering på nämnda frågor kunna påverka mäns och kvinnors syn på trygghet och jämställdhet. Som föreläsare i ämnet kommer bl a representanter från rättsväsendet att engageras.

Tidplan & ansvar:

Två föreläsningar per år under projekttidens gång, bl a i samband med Jönköping Open.

Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren tillsammans med samhällsbyggnadsstrategen.

ÅTGÄRDER MOT KLOTTER

Klotter i den offentliga miljön i staden påverkar starkt hur invånarna upplever staden. Otrygghetskänslan ökar i takt med mängden klotter. Det är därför angeläget att motverka klotter. Ett sätt är att sanera klotter så snart som möjligt. Drift och underhåll av de offentliga miljöerna är därför en viktig trygghetsåtgärd. En arbetsgrupp har bildats med målsättningen att minska skadegörelsen och därigenom reducera saneringskostnader mm. Olika åtgärder kommer att sättas in, för att minska det klotter som utförs på byggnader, murar mm.

Under ett antal månader varje år ska extra snabb sanering utföras, tiden från upptäckt klotter till att sanering utförs ska minimeras. Vidare ska rapportering av klotter ske direkt till en namngiven polis. Åtgärden kan medföra att sanering kan utföras snabbare än normalt. Slutligen har gruppen fått i uppgift att arbeta fram en modell, där aktiva klottrare kontaktas personligen. Enligt uppgift så utförs mestadels av allt klotter idag av en relativt liten grupp ungdomar, där merparten är kända. I detta arbete ska även föräldrarna till berörda ungdomar engageras.

Denna åtgärd stämmer även överens med målet att ”Minska skadegörelse, klotter och anlagd brand” i handlingsplanen mellan polis-kommun 2010. Antal anmälda skadegörelsebrott var 1963 anmälningar under år 2009 och detta ska minskas.

Tidplan & ansvar:

Etapp 1 under maj 2010-maj 2011. Uppföljning kommer att ske efter etapp ett, bl a genom att studera skadekostnader och polisanmälningar. Målsättningen är att det sedan ska fortsätta under hela projekttiden. Ansvarig för genomförandet är säkerhetssamordnaren tillsammans med klottergruppen.

FYSISKA ÅTGÄRDER

FÖR ÖKAD TRYGGHET.

Enligt den Nationella TrygghetsUndersökningen (NTU) från 2009 är 20 % otrygga i den offentliga miljön i Jönköping. Fler människor ska vilja och våga vistas utomhus i området under dygnets alla timmar. Därför har en analys av stadens fysiska miljö ("Trygghetsanalys av den fysiska miljön mars 2010") genomförts för att ringa in de problem som finns idag och se vilka särskilda områden och åtgärder som ska prioriteras.

EXEMPEL SOM SKAPAR

OTRYGGHET I STADSMILJÖN.

Stadsbyggnadsstruktur

Olika stadsbyggnadsstrukturer innebär olika rörelsemönster och organisation av verksamheter. Kvaliteten i olika strukturer är en omdiskuterad och komplicerad fråga. Men i stora drag visar forskning att en "traditionell gatustruktur" med korsande gator och stråk och blandade verksamheter ger förutsättningar för en tryggare miljö än "moderna" miljöer som är segregerade vad det gäller verksamheter och rörelser. Jämför Jönköpings äldre delar med mer förortstypiska delar byggda under 60- och 70-tal. Andra brister i strukturen kan åsamkas av barriärer, så att hela stråk blir instängda och isolerade utan korsande stråk.

Glest befolkade platser eller stråk

Platser och stråk kan bli avfolkade under delar av dygnet. Detta kan bero på att olika aktiviteter är verksamma under olika delar av dygnet. Det kan också bero på en stadsstruktur (se ovan) som inte är tydlig och sprider rörelserna och aktiviteterna i stadsmiljön. En annan orsak kan vara för gles bebyggelse, dvs. för låg exploateringsgrad, vilket i sin tur skapar för stora avstånd mellan stadens verksamheter. Det är därför gynnsamt med en tät stadsstruktur med blandade verksamheter. Alltså en miljö som innehåller både bostäder och olika verksamheter och som pågår vid olika tider av dygnet.

Oöverskådliga och trånga stadsrum

T ex stråk, där man känner sig instängd, trånga tunnlar eller broar eller oöverskådliga platser. I analysen har otrygga busshållplatser uppmärksammats.

Exempel på dålig kontakt mellan byggnader och gaturum.

Dålig kontakt mellan byggnader och gaturum

Det kan gälla t ex höga socklar, att entréer inte är belägna mot gatan, baksidor mot gata eller olämpliga verksamheter i gatuplanet.

Mörka platser och stråk, dålig belysning

Både belysningsstyrka, ljusets färg och belysningens kvalitet påverkar känslan av trygghet. Det är viktigt att stadsrummets väggar känns belysta och inte enbart markytan. Stadens belysning måste formas stadsmässigt och inte ha trafikledskaraktär. En väl utformad belysning skapar överskådlighet och tydliggör hela stadsstrukturen. Att belysa stadsmiljöns fonder och målpunkter genom fasadbelysning, vegetation/trädbelysning eller god allmänbelysning skapar en översiktlig och trygg miljö.

Tunnel under Jordbrovägen som saknar belysning.

Växtlighet

Felaktigt formad växtlighet skapar oöverskådlighet och bidrar till mörka, otrygga platser med dålig insyn. Rätt utformad växtlighet bidrar i stället med struktur och skapar en trivsamt och öppen stadsmiljö.

Busshållplats som har dålig insyn.

Underhåll & skötsel

Det är viktigt att vår miljö är formad med omsorg, ambition och att den känns avsedd för människor och inte helt präglas av tekniska och ekonomiska aspekter. En känsla av historisk kontinuitet är viktig, att inte värdefulla stadsmiljöer som skapats av tidigare generationer förfaller. Det är viktigt att förstå, uppskatta och känna stolthet över sin egen miljö. En känsla av misskötsel och dåligt underhåll bidrar till en känsla av otrygghet. Belysningen ska ha ljuskällor av rätt kvalitet och det är viktigt att dessa inte

förändras vid underhåll. Det är viktigt med nolltolerans mot klotter och vandalism och att detta åtgärdas snabbt. Dessa egenskaper är lätta att iaktta och åtgärda.

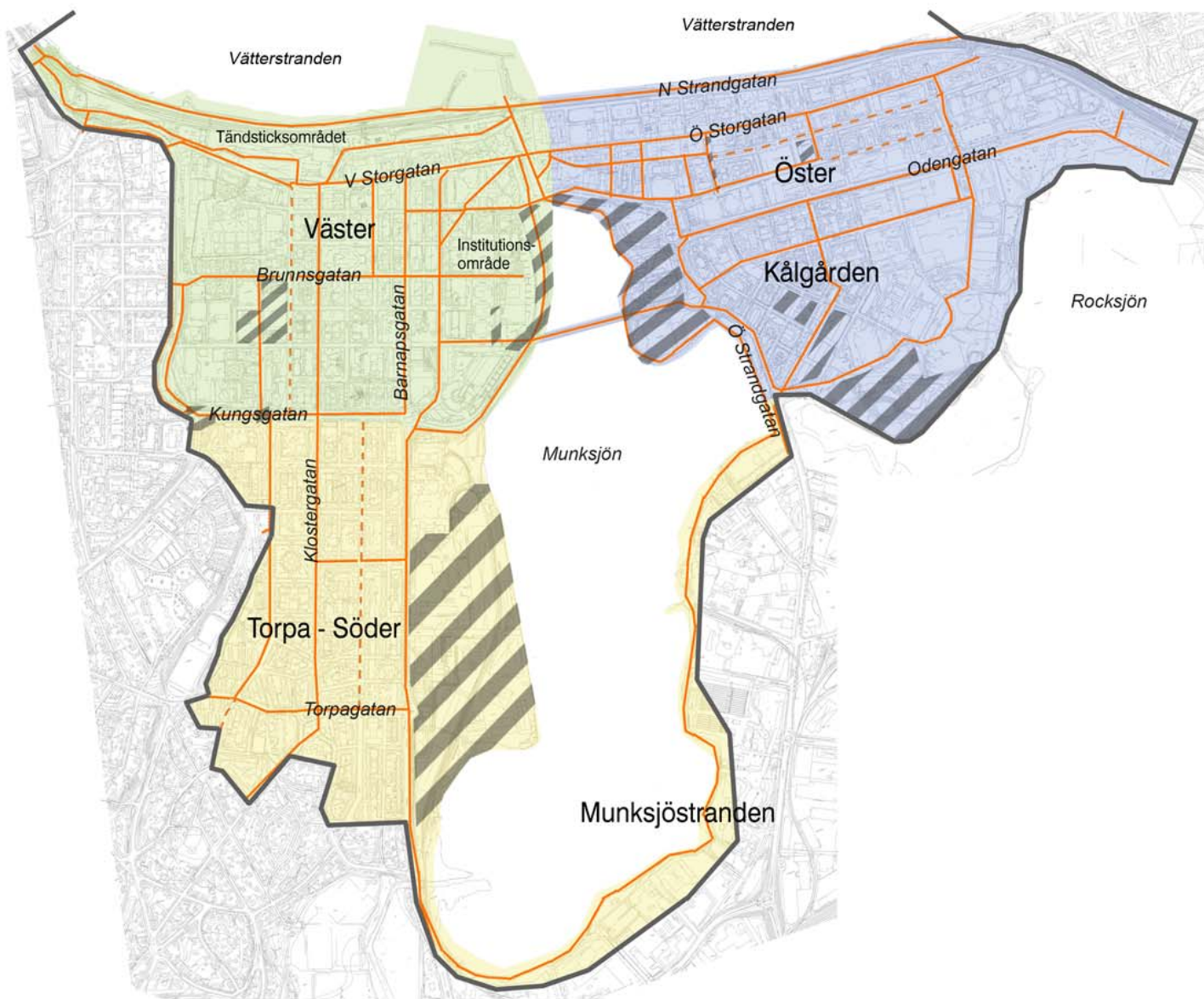

Klotter kan medverka till en otrygg miljö.

Trygghetsanalys av den fysiska miljön

Som en grund för de fysiska åtgärderna i trygghetsprojektet har en analys av den fysiska miljön i Kärnan gjorts. Analysen har delats in i tre arbetsområden enligt karta på nästa sida.

Idag släcks varannan gatulampa i området väster om Klostergatan, söder om Kungsgatan och Odengatan samt öster om Tullportsgatan mellan kl. 23 och 06. För att öka tryggheten i Kärnan bör hela Kärnan ha varje lampa tänd samt att Tekniska kontoret får ökade resurser för drift och underhåll. På sikt ska all belysning i kärnan vara energieffektiv så att det inte uppstår konflikt mellan miljötänkande och trygghet. Detta kommer behandlas ytterligare i stadsbyggnadsvisionens projekt "Ljusets stad, del 2". Även de brister som kommit fram i analysen som berör privata fastighetsägare ska behandlas i det projektet.

Analysen av den fysiska miljön i Kärnan har delats in i tre arbetsområden enligt ovanstående karta. De skafferade områdena har ej tagits med i analysen eftersom det är framtida omvandlingsområden.

BRISTER OCH ÅTGÄRDER

VÄSTER.

Brister på Väster

Delområden i staden blir isolerade och tidvis obefolkade miljöer. Detta är tydligt i området kring Junedalsskolan men även miljöerna kring Statliga verken och Per Brahe-gymnasiet har samma typ av problem. Gång- och cykelstråken som omgärdar stadsdelen (stråket längs Vätterstranden, Juneleden – Kungsgatan och Munksjöstranden) är avskilda genom trafikleder och järnvägen. Om det finns bebyggelse på en sida har den ofta bakgårdskaraktär.

Många platser är glest befolkade eller övergivna kvällstid som t ex kyrkogården, statliga verksamhetsområdet och sydöstra delen av Väster mot Juneleden - Kungsgatan. Här saknas inslag av bostäder. På många ställen har byggnaderna höga socklar och saknar trapphusentréer mot gatan. De relativt små kvartersmått på Väster har medfört att varannan gata blivit last- och bakgata - ofta med fula öppningar och brist på insyn. Ibland ligger stora parkeringsytor i bottenplanet vilket förorsakar höga socklar eller vyer över trista parkeringsytor. På flera ställen finns trånga översiktliga passager som tunnlar och gångbroar. Dessa är ofta den enda passagen över till nästa delområde i staden. Flera platser är mörka. Platserna och gaturummens sidor är inte belysta. Viktiga fonder, landmärken och målpunkter är inte belysta. Även tunnlar är dåligt belysta. Växtligheten är till största delen väl formad med stor öppenhet. Även om Väster till största delen är en välskött stadsdel så finns på vissa ställen baksidor som känns skrämmande. Det gäller t ex stråket i sydöst mot Juneleden. Både bullerplanket och byggnadernas baksidor innehåller vandalisering och klotter.

Hela stadspartiet längs Juneleden påvisar flera brister. Den norra delen består av parkeringsytor som är avfolkade kvällstid. Gång- och cykelstråket känns oklart. De största bristerna uppvisar partiet söder om Brunnsgatan. Bebyggelsen vänder baksidan mot stråket och innehåller lite bostäder. Vegetationen är slysig och översiktlig. Sönderslagna P-automater på gräsytan vittnar om oönskad verksamhet. Belysningen är dålig. Plank och stängslet ut mot trafikleden är fula och vandaliserade. Stängslet med taggtråd mot Junedalsskolan signalerar problem. Stråket bakom Idrottshuset, Halle Persgatan, saknar verksamhet i gatuplanet och innehåller klotter.

Åtgärder på Väster

GÅNG- OCH CYKELTUNNLARNA

VID KORTEBOVÄGEN OCH TÄNDSTICKSOMRÅDET, BUSSHÅLLPLATSEN TÄNDSTICKSOMRÅDET MOT JUNEPORTEN SAMT BUSSHÅLLPLATSEN TALAVIDSSKOLAN MOT BANKERYD

Miljön i de tre gång- och cykeltunnlarna – vid Tändsticksområdet, mot Bäckalyckan och mot Vätterstranden – måste förbättras. Tunnlarna målas ljusa invändigt och får en bättre belysning. Entréerna och området runt tunnlar får bättre belysning. Tunnlarna har sina förtjänster som tydliga portar mellan stadsmiljöns olika delar. T ex entrén in till Tändsticksområdet från väster utgör med rätt belysning en sådan port. Busshållplatsen Tändsticksområdet mot Juneporten bör få bättre belysning. Busshållplatsen Talavidsskolan mot Bankeryd bör få bättre belysning och vegetationen bakom busskuren bör ansas. Det finns inte plats för ett väderskydd på busshållplatsen Tändsticksområdet mot Juneporten men belysningen ska förbättras.

BELYSNING AV STADSDELENS FONDER

Sofiaparken har en vacker belysning men är för mörk. Sofiakyrkan försvinner ur stadsbilden i mörker. Omgivande byggnader har starkt upplysta bottenvåningar. Arbete pågår med att förbättra belysningen i Sofiaparken. Även de andra fonderna utmärkta på kartan bör få belysning vilket skulle tydliggöra gatornas målpunkter. Science Park har redan fått en belyst fond mot Trädgårdsgatan. Önskvärda fasadbelysningar finansieras av fastighetsägarna i samråd med Stadsbyggnadskontoret.

TUNNLARNA VID PREEM

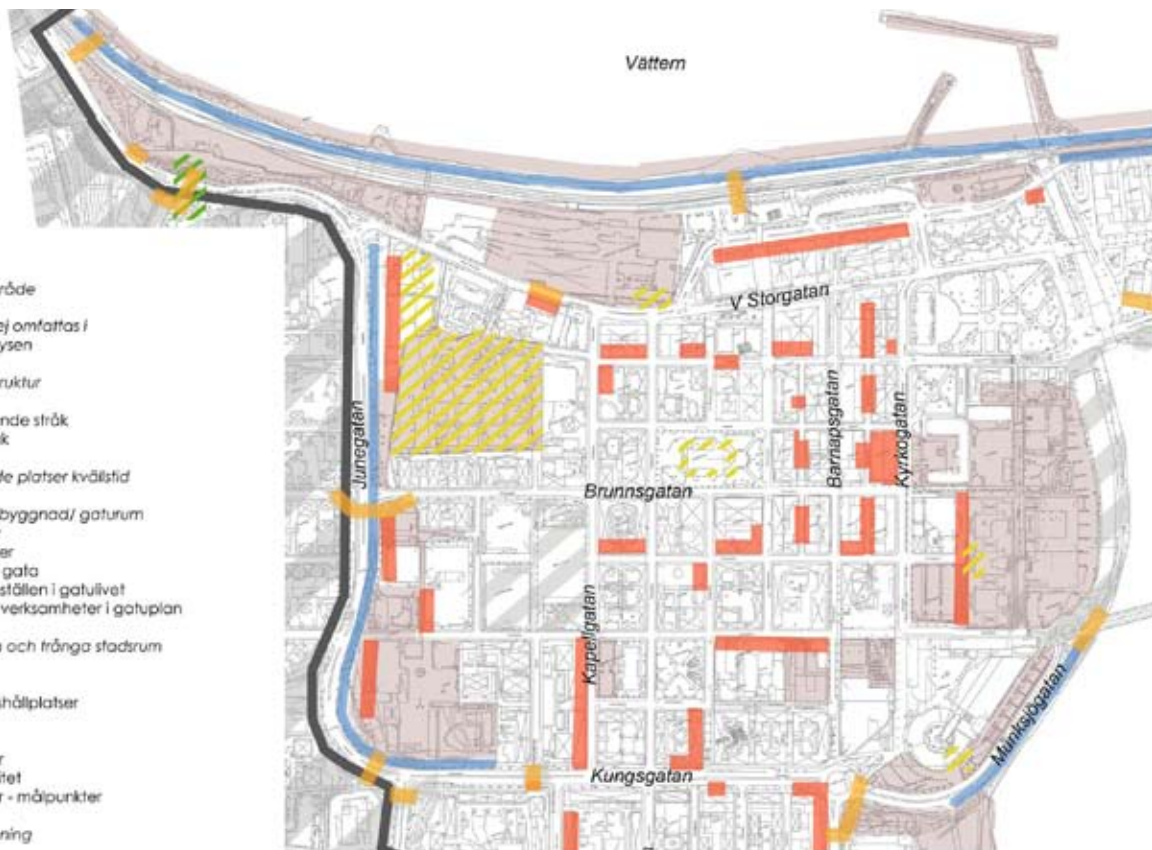
Både dessa tunnlar och tunneln vid Gröna gatan har undantagits från analysen pga. att det fanns beslut om att förbättra dessa redan innan analysen gjordes. För några år sedan gjordes en första förbättring med att gallra den vegetation som omgärdar entréerna till tunnlar. Ytterligare åtgärder ska göras med att se över belysningen och tak och väggar målas vita.

TUNNELN VID GRÖNA GATAN

Mynningarna till tunneln ljussätts och även belysningen inne i tunneln ses över. Taket i tunneln målas vitt.

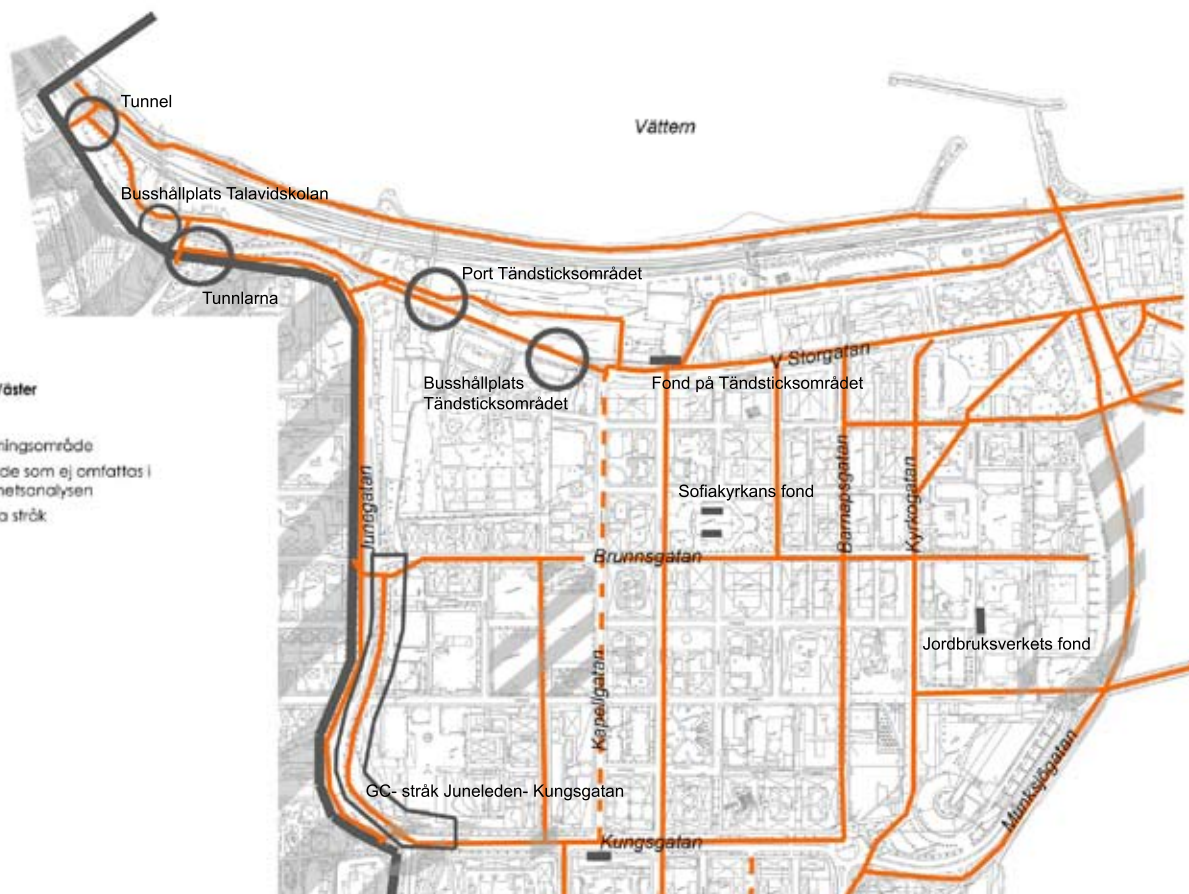
Brister Väster

- Utredningsområde
- ▨ Område som ej omfattas i trygghetsanalysen
- Brister i stadsstruktur
 - Instängdhet
 - Brist på korsande stråk
 - Avbrutet stråk
- Glest befolkade platser kvällstid
- Dålig kontakt byggnad/ gatuum
 - Höga socklar
 - Brist på entréer
 - Baksidor mot gata
 - Hål och gömställen i gatulivet
 - Obefolkade verksamheter i gatuplan
- Överskådliga och trånga stadstrum
 - Tunnlar
 - Broar
 - Otrygga bushållplatser
- Belysning
 - Mörka platser
 - Dålig ljuskvalitet
 - Mörka fonder - målpunkter
- Brist på utformning
 - Värdighet
 - Gömställen
 - Överskådlighet
- Dålig underhåll och skötsel
 - Intryck av skräpighet
 - Känsla av övergivenhet
 - Klätter - vandaliserat

Åtgärder Väster

- Utredningsområde
- ▨ Område som ej omfattas i trygghetsanalysen
- Viktiga stråk

BRISTER OCH ÅTGÄRDER

TORPA – SÖDER – MUNKSJÖSTRANDEN.

Brister på Torpa-Söder-Munksjöstranden

Gång- och cykelbanan längs Kungsgatan har ganska sluten bebyggelse på ena sidan och en starkt trafikerad led på den andra sidan. Den har på så sätt dålig kontakt med bebyggelsen och har få korsande stråk. Gång- och cykelbanan på östra sidan av Barnarpsgatan har ett slutet industriområde på ena sidan och en starkt trafikerad gata på den andra sidan. Den saknar korsande stråk vilket skapar en otrygg känsla. Till detta bidrar även parken mellan Hälsohögskolan och Munksjö AB, vilken är obefolkad och dåligt belyst. Torpaplan utgör en oöverskådlig och ostrukturerad plats. Positivt är att där finns handel och gatukök som bidrar med liv även kvällstid. Livsmedelsbutiken däremot är mycket sluten och har dålig kontakt med platsen. Platsen har också dålig kontakt med omgivande bostäder. Även skolgården på Torpaskolans baksida är avfolkat kvällstid och saknar insyn. Sockelväningarna fungerar dock väl i de äldre husen. Men på flera ställen har byggnader bytts ut mot moderna byggnader som saknar trapphusentréer mot gatan. På andra ställen har entréerna satts igen. En mörk och trång gång- och cykeltunnel finns under Barnarpsgatan, vid Munksjöpromenaden intill Tabergsåns utlopp vid Munksjön. Busshållplatsen vid Bruksgatan mot Barnarpsgatan är mörk och har dålig kontakt med bostäderna.

Flera av parkerna är mörka eller har belysning av låg kvalitet. Det gäller parken norr om Idas skola, parken vid Idas Förskola, parken vid korsningen Gröna Gatan och Sturegatan, Torpaskolans västra skolgård och parken vid Hälsohögskolan. Bruksgatans östra del mot Barnarpsgatan saknar belysning. Det anslutande cykelstråket på västra sidan av Barnarpsgatan är dåligt belyst. Flera av stadsdelens fonder och landmärken behöver lyftas fram med fasadbelysning. Det gäller Idas Förskola mot Drottninggatan, Munksjö pappersbruks entrébyggnad mot Drottninggatan, Torpaskolans östra fasad och Katolska kyrkans fondfasad mot Klostergatan. Våtmarkerna och vegetationen vid Tabergsåns utlopp i Munksjön utgör ett stort naturvärde. Vegetationen som ligger närmast gång- och cykelvägen känns dock oöversiktlig och slig.

Torpa är en välskött och populär stadsdel. Men Torpaplan, som är stadsdelens viktigaste plats känns skräpig. Fasader på livsmedelsbutiken är slutna och nedklottade och vid baksidans lastintag samlas sopor och skräp. Munksjö-

promenadens kvaliteter med strandmiljön och utsikterna är uppenbara. Stråket används trots stora brister: Bebyggelsen vänder baksidor mot gång- och cykelstråket, omgivande industrimiljöer är öde kvällstid och belysningen är dålig och många lampor fungerar inte. Ytorna kring reningsverket och andra omgivande industrietor är mörka kvällstid. Vegetationen på vissa ställen kan ansas och göras mer öppen. Plåtplanken vid båthusen är fula och nedklottade och en del bryggor är risiga och trasiga.

Åtgärder på Torpa – Söder – Munksjöstranden

IDAS PARK

Parken är bra utformad men saknar god belysning. Detta bör åtgärdas. Även Idas Förskolas fasader mot parken och gatan bör lysas upp. Munksjö fabriksentré bör få en fasadbelysning. Två anslutande parkdelar väster om Gröna Gatan saknar också god belysning och bör åtgärdas samtidigt.

BRUKSGATANS ÖSTRA DEL

OCH CYKELBANAN VID KV. MYRAN

Bruksgatan och busshållplatsen mot Barnarpsgatan förses med belysning. Barnarpsgatans gång- och cykelväg vid kvarteret Myran förses med bättre belysning.

GÅNG- OCH CYKELBANAN

ÖSTER OM BARNARPSGATAN NER MOT MUNKSJÖSTRANDEN OCH TUNNELN UNDER JORDBROVÄGEN

Bättre belysning på denna del av gång- och cykelbanan. Tunneln under Barnarpsgatan målas invändigt och snyggas upp samt förses med bättre belysning. Vegetationen vid Tabergsåns utlopp närmast gång- och cykelbanan bör ansas.

MUNKSJÖSTRANDEN

Förbättrad belysning och bättre underhåll av belysningen på gång- och cykelvägen. Plåtplanken vid segelsällskapets båthus byts ut mot staket. Trasiga bryggor och fundament tas bort eller repareras. Delar av vegetationen ansas. De delar av reningsverket som ligger närmast gångvägen städas upp och belyses kvällstid. Detta genomförs via stadsbyggnadsvisionens projekt ”Gestaltning av Munksjöns stränder, etapp 1”.

Brister Torpa- Söder- Munksjöstranden

- Utredningsområde
- ▨ Område som ej omfattas i trygghetsanalysen
- ▨ Brister i stadsstruktur
 - Instängdhet
 - Brist på korsande stråk
 - Avbrutet stråk
- ▨ Glesst befolkade platser kvällen
- ▨ Dålig kontakt byggnad/ gatunum
 - Höga socklar
 - Brist på entréer
 - Balkador mot gata
 - Höl och gömställen i gatunätet
 - Obefolkade verksamheter i gatuplan
- ▨ Överskådliga och trånga stadrum
 - Tunnelar
 - Broar
 - Ötrygga bushållplatser
- ▨ Belysning
 - Mörka platser
 - Dålig funktionalitet
 - Mörka fonder - möljpunkter
- ▨ Brist på utformning
 - Värdighet
 - Gömställen
 - Överskådighet
- ▨ Dålig underhåll och skötsel
 - Intryck av skräpighet
 - Könska av övergivenhet
 - Klotter - vandaliserat

Åtgärder Torpa- Söder- Munksjöstranden

- Utredningsområde
- ▨ Område som ej omfattas i trygghetsanalysen
- ▨ Viktiga stråk

BRISTER OCH ÅTGÄRDER

ÖSTER – KÅLGÅRDSOMRÅDET.

Brister Öster – Kålgårdsområdet

De strukturella bristerna består i att järnvägen, Odengatan och Östra Strandgatan delar upp området i delar. Gång- och cykelstråken längs dessa barriärer saknar också tvärgående stråk och känns instängda. I Kålgårdsområdets östra delar är stråken vid parkområdet avbrutna och önskvärda kvarterstaden saknas. Erik Dahlbergsgymnasiets skolområde är stort och saknar helt andra verksamheter eller bostäder. Till följt av detta är området avfolkat kvällstid.

Samma sak gäller SAAB Combitechs verksamhet. Östra och södra delen av Kålgårdsområdet består av verksamheter och parkområden, vilka är öde kvällstid. Bebyggelsen vänder också oftast sina baksidor mot park och naturområdet. Höga och slutna sockelvåningar förekommer.

På östra Kålgården finns skräpiga miljöer med prång och förrådsmiljöer utan insyn. Tunnlar för gång- och cykelstråk finns på flera ställen och är av olika kvalitet. Tunneln i öster mot Knektaparken är vid och överskådlig men dåligt belyst. Gång- och cykelpassagen under brofästet till Munksjöbron är väl utformad men belysningen är vandalerad och nedmonterad. Belysningen behöver åtgärdas så att den fungerar både ur gestaltnings- trygghets- och drift- och underhållsynpunkt. Gång- och cykelsystemet vid Museirondellen är överskådligt, trafikfarligt, vintertid halt och dåligt belyst. Gränderna som bildas bakom Wayne's Coffee är överskådliga utan insyn. Busshållplatsen vid Kv. Öriktet ligger ensligt och saknar insyn från bostäder. Den på kvällstid avfolkade östra delen av Kålgården har dålig belysning. Delar av Knektaparken har vegetation med stora busksnår. Dessa ligger dock inte i direkt anslutning till stråken och är del i en god parkmiljö. Delar av parkområdet i östra delen av Kålgården utgörs av naturmark vilket innebär överskådliga och slutna miljöer men har andra värden dagtid. Bryggor och kanotsportens anläggningar mot Rocksjön är utsatt för klotter och nedskräpning. Delar av östra Kålgården är slitna och illa underhållet. Pumpstationen vid Rocksjöns utlopp i Munksjön, som ligger vid busshållplatsen, är nedklottrad.

Åtgärder Öster – Kålgårdsområdet

GÅNG- OCH CYKELTUNNLARNA

VID MUSEIRONDELLEN

Belysningen förbättras i tunnelnarna, både ur gestaltnings- trygghets- och drift- och underhållsynpunkt.

MUNKSJÖBRONS BROFÄSTE

Gång- och cykelbanan under Munksjöbrons brofäste är bra utformat. Det är öppet och överskådligt men det utgör också en skyddad vistelseplats som kan bli tillhåll. Belysning är trasig och nedmonterad. Pollarbelysning byts till ny med bra kvalitet. Rummet under brofästet kommer delvis skapa som entré till Scenkonstens hus och bör få belysning som fungerar både ur gestaltnings- trygghets- och drift- och underhållsynpunkt.

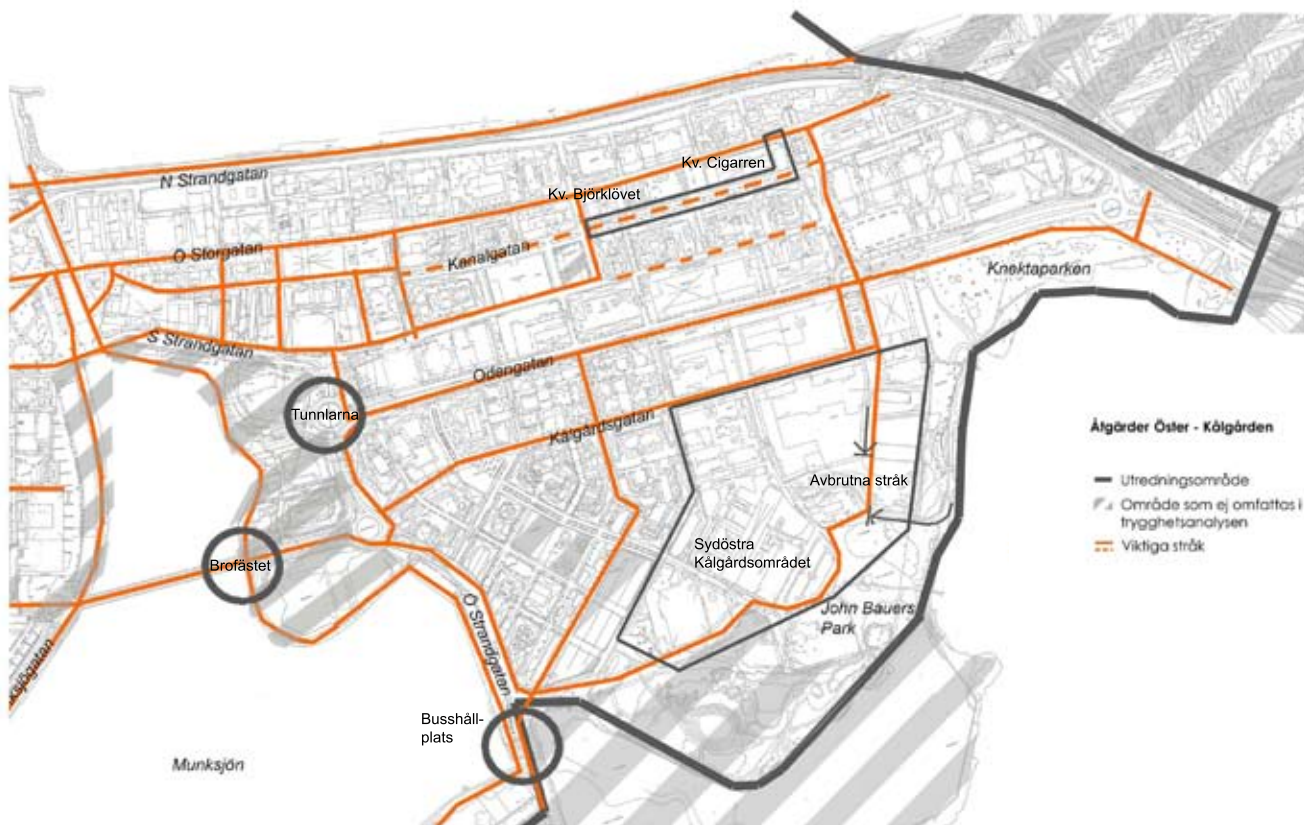
GÅNG- OCH CYKELSTRÅKET

LÄNGS ÖSTRA STRANDGATAN OCH BUSSHÅLLPLATSEN VID KV. ÖRIKET

Gång- och cykelstråken på båda sidor om Östra Strandgatan har få korsande stråk. Det behövs fler förbindelser över Östra Strandgatan. Busshållplatsen vid kv. Öriktet på Herkulesvägens västra sida har dålig belysning och det finns klotter och åverkan på närliggande byggnader. Detta behöver åtgärdas.

SYDÖSTRA DELEN AV KÅLGÅRDSOMRÅDET

Gång- och cykelstråken bör få fler korsande stråk och fler förbindelser in till den befolkade delen. En komplettering med bättre belysning behövs. Byggnadsfronterna och parkeringsytorna ut mot natur- och parkområdet behöver "städas upp" och bli bättre belysta. Delar av grönområdet mot Rocksjöstranden behöver vårdas och glesas ut.

LÅNGSIKTIGA ÅTGÄRDER

FÖR ÖKAD TRYGGHET.

Inom Kärnan sker en ständigt pågående process av ändrad användning, ombyggnad, rivning och nybyggnation. Det ger möjligheter att med rätt styrning påverka utvecklingen till en tryggare miljö. Även de strukturella bristerna kan på så sätt förbättras. Åtgärder som beskrivs nedan är på lång sikt och ingår inte i denna projektbudget.

Barriärerna som skiljer stadens delar från varandra bör minimeras så att en mer öppen stadsstruktur uppstår. Det ger förutsättningar för att bilda effektiva stråk genom staden med blandade verksamheter som är befolkade över hela dygnet. Barriärerna består till stor del av trafikleder som Juneleden, Odengatan, Herkulesvägen, Kungsgatan men även järnvägen utgör en sådan. Man bör sträva efter att utforma dessa mer stadslika och med fler korsande stråk, mer likt Birger Jarlsgatan i Stockholm än en trafikled. Cykelbanorna är viktiga för att skapa en effektiv miljövänlig stad. Dessa och tunnelsystemen bör utformas som del av gatumiljön med bebyggda sidor och insyn från bebyggelse och övrig trafik. Geografiska hinder utgör naturligtvis också barriärer. Munksjön och kanalen delar staden i två halvor. Förbindelserna - broarna, både befintliga och kommande - måste nyttjas så effektivt som möjligt för att skapa förbindande stråk mellan delarna.

Kålgårdsområdet har många kvaliteter som goda gaturum och kontakt med natur. Men trots sitt centrala läge utgör den en egen enhet med dålig kontakt till Öster, Munksjön och Rocksjön. De korsande stråken över Odengatan bör stärkas. På så sätt skulle förutsättningarna för handel och verksamheter förbättras.

När Munksjö fabriksområdes södra del stadsomvandlas kommer Torpa- Söder att få kontakt med Munksjöstranden, vilket skapar en öppnare stadsdel med nya stråk och rörelsemönster. Även sträket runt Munksjön behöver få kontakt med befolkade stadsmiljöer.

Juneleden bör på sikt förändras till en mer stadsmässig miljö. En byggnadsfront bör tillkomma längs med leden så

att Väster får en framsida istället för en baksida mot gatan. Fler tvärgående stråk bör skapas för att knyta Bäckalyckan och Stadsparken bättre till centrala Jönköping.

För att motverka att delar av staden är obefolkade ska en blandning av bostäder, handel och verksamheter i kvartieren eftersträvas. Bebyggelsen bör få framsidor mot omgivande gator och naturområden. Det gäller t ex Kålgårdsområdets avslutning öster- och söderut mot park och natur. Stora parkeringsytor bör undvikas. Det är viktigt med god kontakt mellan byggnaden och gaturummet. För bostäder är det önskvärt med en hög sockel för att slippa insyn och minska inbrottsrisken. Med rätt utformning kan socklarna vara 1-1,2 m men ändå ge intrycket att inte vara källarlåga. Material och färgbyte är viktigt samt att byggnaderna har generösa entréer mot gatan. Många befintliga byggnader innehåller parkering i bottenplanet. Det är önskvärt att dessa på sikt byts ut mot verksamheter eller bostäder. Ytor i gatuplanet har ofta ett stort ekonomiskt värde vilket borde möjliggöra detta.

Planskilda trafikmöten bör utformas så att oöverskådliga, trånga rum undviks.

Mörka platser och stråk bör få bättre belysning och ljus färg. Överlag har gatorna i området linspända belysningar med en armatur mitt över vägbanan. Denna lösning innebär att gaturummets väggar blir dåligt belysta och skapar en känsla av otrygghet då man ser dåligt vad som finns i byggnadernas närhet. På sikt bör dessa bytas ut mot stolpbelysningar eller belysningar på husens väggar. En rätt utformad vegetation som samverkar med platsernas och gatornas belysning skapar struktur och medverkar till en trivsam och vacker miljö. Vegetationen skall ha en öppen karaktär och sakna gömställen. Anslutande natur är ett positivt inslag men kan glesas ut eller medvetet formas för att skapa en trygg miljö.

Eftersatt underhåll, vandalism och klotter signalerar att man är i en miljö där det inte finns någon som bryr sig eller har kontroll. Detta skapar en känsla av otrygghet. Det är

därför viktigt att ha nolltolerans mot klotter och vandalism och att ev. skadegörelse åtgärdas snabbt.

För Munksjöstranden finns utarbetade planer för att genomföra en medvetet formad miljö vad det gäller vistelseplatser, markbeläggningar, belysningar osv. Dessa planer kommer att genomföras etappvis.

Vätterstranden, som är en av Jönköpings mest attraktiva och tidvis mest befolkade platser men också ett av de viktigaste cykelstråken, sköts på ett föredömligt sätt. Strandremsan och gång- och cykelvägen städas snabbt och på vissa platser finns iordningsställda grillplatser. Nivån på gång- och cykelvägen har nyligen höjts för att ge skydd för Vätterns vågor. Utformningen av beläggningar, vistelseplatser, belysning, återvinningsplatser och sopcontainers ger ett tekniskt intryck. På sikt bör hela Vättermiljön, inklusive piren och småbåtshamnen, utvecklas för att fullt ut ta tillvara de unika värden som finns. Detta kan innefatta att piren får en iordningställd badplats- kallbadhus inklusive bastu och kafé- restaurant. På så sätt skulle piren och hamnen vara befolkat över en större del av året och dygnet.

• Junegatan

Söder om Brunnsgatan tas stängslet och planket ner och ersätts av ett bullerskydd utformat som ”gröna murar” med öppna glasade inslag så att biltrafiken på Juneleden får insyn i miljön. Grönskan struktureras till gräsyta med glesa träd. Stängslet mot Junedalsskolan tas bort, eventuellt ersätts det med en låg mur för att markera gränsen till skolområdet. En belysning av stadsmiljö kvalitet följer gång- och cykelleden ev. i samverkan med en ny trädrad. I framtiden bör området även kompletteras med bostäder/ studentbostäder. På längre sikt borde en hel byggnadsfront byggas längs Junegatan. Den skulle bilda en tydlig stadsfront för centrala Jönköping. Utseendet på Junegatan förvandlas från trafikled till stadsgata med samma kapacitet som idag. Detta ska tas i beaktande vid utformningen av den nya sporthallen.

Gång- och cykelväg längs Junegatan.

• Gång- och cykeltunnlarna vid Kortebovägen och Tändsticksområdet, Busshållplatsen Tändsticksområdet mot Juneporten samt Busshållplatsen Talavidskolan mot Bankeryd

Tunnlarna under trafiklederna och järnvägen borde vidgas så att de mer liknar en bro än en tunnel. Det ger insyn och skapar öppnare samband mellan stadens delar. Sådana åtgärder kan bara ske i samband med genomgripande förändringar av infrastrukturen.

• Belysning av stadsdelens fonder

Vid ny- och ombyggnation bör gatornas fonder tas tillvara och bli väl belysta. De har också viktiga annonsvärden för berörda fastigheter.

• Åtgärder på Torpaplan

Mest aktivitet på Torpaplan finns framför livsmedelsbutikens entré, vid korvkiosken och på platsen med G-man skulpturen. Dessa ställen är genom trafiken splittrade på tre olika ytor. Det skapar otrygga och glest befolkade miljöer. Det är önskvärt att sammanföra dessa till en gemensam plats så att man åstadkommer ett mer koncentrerat liv och möjliggör fler möten. G-man skulpturen föreslås flyttas till ett mer centralt läge. Den står nu på en

egen plats som är helt isolerad av trafik och skulpturen är nästan gömd i en häck. En bättre och tydligare struktur kan skapas genom att delar av Torpaplan bebyggs med bostäder. Livsmedelsbutiken och gatuköket kan rymmas i husens bottenvåningar. En riktig plats kan skapas i fonden av Klostergatan med tre tydliga sidor: Den östra och västra torgsidan består av de nya husen och den södra av Katolska Kyrkan.

• Gång- och cykeltunnlarna vid Hälsohögskolan

Planer finns på att förbinda högskolans båda delar vilka idag separeras av Kungsgatan- Munksjöleden. I samband med denna förändring tas en av tunnlnarna bort och de andra kan ses över och förbättras. Detaljplan och projektering påbörjas under 2010.

• Munksjöstranden

De flesta av miljöerna längs strandstråket kommer att bytas ut i samband med omvandlingen kring Munksjön enligt kommande Ramprogram för södra Munksjön. Ett åtgärdsprogram för hur strandstråket ska utformas i närtid fram tills den stora omvandlingen har tagits fram inom stadsbyggnadsvisionens projekt "Gestaltning av Munksjöns stränder, etapp 1".

• Östra delen av Kanalgatan, platsen öster om Cigarren

Från Hovrättstorget till Björngränd utgör Kanalgatan ett viktigt stråk med handel och restauranger på gatans norra sida. Öster om Björngränd byter Kanalgatan karaktär till "bakgata" med fula öppna parkeringslösningar i husens bottenvåningar. Åtgärder bör vidtas för att skapa ett sammanhängande "kanalgatsstråk" som sträcker sig från Hovrättstorget till kv. Cigarrens östra sida. Stråket ska kännas tryggt och innehålla verksamheter. Förutsättningarna är goda då kv. Cigarren med sina butiker och restauranger bidrar med en viktig målpunkt. Väsentligt är att fastighetsägarna i kv. Björklövet och kv. Cigarren bygger igen sina öppna parkeringsytor. Delar av dessa ersätts med butiker

och verksamheter. Gatumiljön kan också förbättras genom rätt belysning och en mer omsorgsfull gatuutformning. Grönskan med den vackra allén bör ses över och kompletteras.

• Sydöstra delen av Kålgårdsområdet

Hela sydöstra delen av Kålgården behöver kompletteras med bostäder så att området är befolkat kvällstid. En ny byggnadsfront bör skapas som vänder en framsida ut mot natur- och parkområdet. Det gäller t ex Västra Holmgatans sydöstra del. Kålgårdsgatans östra del bör utvecklas till ett befolkat stråk ända fram till Rocksjön. Den består nu av välskötta och moderna verksamheter som tillför liv till stadsdelen men på sikt skall en blandning av verksamheter och bostäder eftersträvas.

Bron vid Östra Strandgatan/Herkulesvägen över Rocksjöån planeras att breddas och byggas om för framtida trafikkapacitet. Bron ska möjliggöra en trygg och attraktiv gång och cykelunderfart i väst-östlig riktning. Detta kommer att förbättra Kålgårdsområdets kontakt med Munksjöstranden. Det bidrar också till större gång- och cykelströmmar genom det nya parkområdet, vidare genom östra Kålgårdsområdet, Knektaparken, Rocksjön och mot A6/ Ryhovsområdet. Miljön blir tryggare.

Vid Rocksjöstranden i Knektaparken finns planer på ett nytt aktivitetscentra och uppgraderad kanotstadion. Ett brett utbud av aktiviteter kommer att locka fler besökare som befolkar grönområdet och gör det tryggare att vistas i. Det nya vandrарhemmet vid Rocksjöbadet skulle kunna samverka med det nya aktivitetscentrat. Rocksjöbadet kommer att utvecklas tillsammans med vandrарhemmet. Sammantaget kommer detta att skapa en mer levande och tryggare miljö för hela sydöstra Kålgårdsområdet.

RIKTLINJER FÖR

BYGGGANDET AV DEN FRAMTIDA STADEN.

Bygg en stadsstruktur med korsande stråk.

Skapa kontakt mellan stadens olika delar, undvik barriärer.

Bygg en miljö med blandade verksamheter.

Alla stadens delar skall vara befolkade dygnet runt.

Undvik höga socklar.

Vänd husens framsidor och entréer mot gatan.

Undvik tunnlar för gång- och cykeltrafik.

Belys gaturummets och platsernas sidor.

Bygg i mänsklig skala.

Visa nolltolerans mot klotter och skadegörelse.

TIDSPLAN FÖR TRYGGHETSÅTGÄRDerna.

Åtgärder för beteendepåverkan

- **Attitydsfrågor kring ungdomsvåld**
– Teater ”Som glöd under snö”
- **Massmedias ansvar vid nyhetsrapportering**
- **Hot och våld på internet**
- **Möten med olika aktörer**
- **Trygghetsvandringar**
- **Nattvandringar**
- **Trygghet i det offentliga rummet**
- **Mäns våld mot kvinnor**
- **Åtgärder mot klotter**

Åtgärder på Väster

- **Tunnel vid Preem-macken**
- **Tunnel vid Gröna gatan**
- **Busshållplats vid Talavidskolan mot Bankeryd**
- **Tunnlar vid Talavid**
- **Belysning busshållplats Tändsticksområdet mot Juneporten**
- **Bättre belysning och grönska på Halle Persgatan**
- **Belysa fond på tändsticksområdet från Klostergatan**

Åtgärder på Torpa & Söder

- **Busshållplatsen vid Barnarpsgatan**
- **Tunnel under Jordbrovägen mot Munksjön**
- **Belysning av gång- och cykelväg längs med Barnarpsvägen vid kv. Myran**
- **Belysa Idas park**
- **Belysa fond av Idas förskola**
- **Belysning av grönområde vid korsning Gröna gatan/Sturegatan**

Åtgärder på Öster & Kålgården

- **Busshållplats vid Herkulesvägen samt klottersanering**
- **Brofästena av Munksjöbron**
- **Tunnlarna vid biblioteket**
- **Sydöstra Kålgårdsområdet**

Genomförandet av de fysiska åtgärderna ska ske genom att först genomföra åtgärderna som berör tunnlar och busshållplatser, därefter parker och till sist arbete med belysning av fonder. De långsiktiga åtgärderna ingår ej i projektbudgeten för Trygghetsprojektet. Åtgärderna för beteendepåverkan sker kontinuerligt under hela projektperioden 2010-2012.

STADSKONTORET
Trygghetsåtgärder för Jönköpings Kärna
inom ramen för Stadsbyggnadsvision 2.0
www.jonkoping.se/stadsbyggnadsvisionen

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**

Ljuset vid Vättern